

Geïntroduceerde groene leguanen en Mexicaanse klimplant op Sint Eustatius en Saba en de implicaties voor de inheemse leguanen

Tim van Wagensveld, RAVON

Op St. Eustatius en Saba bevinden zich twee bijzondere reptielen: respectievelijk de Antilliaanse leguaan en de melanistische (geheel zwarte) groene leguaan. De Antilliaanse leguaan is het meest bedreigde reptiel binnen het Nederlands Koninkrijk, met enkel een kleine, afnemende populatie op St. Eustatius. De soort staat op de IUCN rode lijst als ernstig bedreigd. Dit is te wijten aan meerdere factoren waaronder verlies van leefgebied, hybridisatie met geïntroduceerde groene leguanen (niet die van Saba), verkeersslachtoffers en aantasting van de kwaliteit van het leefgebied door niet inheemse flora en fauna zoals vee, honden, katten en de Mexicaanse klimplant. De melanistische groene leguaan op Saba gaat gebukt onder vergelijkbare bedreigingen. Er zijn groene leguanen, die niet afkomstig zijn van Saba, op het eiland losgelaten, waardoor de inheemse populatie unieke eigenschappen zoals het melanisme dreigt kwijt te raken.

Transport en ontbrekende biosecurity

De drie Bovenwindse eilanden in Caribisch Nederland hebben een rijke biodiversiteit, zowel boven-als onderwater. Veel soorten worden echter bedreigd in hun voortbestaan, veelal door de snelle (toeristische) ontwikkelingen in het gebied. St. Maarten is een hub voor vrachtverkeer en toerisme in de regio, mede door de aanwezige (lucht)haveninfrastructuur. St. Eustatius en Saba zijn van St. Maarten afhankelijk voor veel goederen, die wekelijks naar de eilanden worden verscheept of gevlogen. Helaas ontbreekt er een biosecurity protocol op beide eilanden, waardoor de kans dat ongewenste flora en fauna zich op St. Eustatius en Saba vestigen sterk toeneemt. Zo heb ik een container afkomstig van St. Maarten opengemaakt zien worden op St. Eustatius, met daarin betonblokken en houten pallets, waaruit groene leguanen en ratten wegreunden. Kleinere diersoorten, zaadjes of ziektes kunnen eenvoudig onopgemerkt op de eilanden terecht komen en mogelijk enorme agrarische, ecologische of economische gevolgen met zich meebrengen.

Exotische groene leguaan

De groene leguaan (*Iguana iguana*) is zich in rap tempo aan het verspreiden over de Cariben, Bahama's en zuidelijke staten van Noord-Amerika. Het probleem is dat geïntroduceerde groene leguanenpopulaties enorm snel in aantallen kunnen toenemen. Op de Kaaimaneilanden is bijvoorbeeld vanuit enkele tientallen geïntroduceerde leguanen, in ongeveer tien jaar tijd een populatie van meer dan een miljoen dieren ontstaan. Wanneer groene leguanen zich vestigen op een nieuw eiland, levert dit in eerste instantie vooral ecologische schade op.

De grootste consequentie van de introductie op St. Eustatius is dat de Antilliaanse leguaan (*Iguana delicatissima*) wordt weggeconcentreerd door de dominantere en grotere groene leguaan. De twee soorten kunnen hybridiseren met elkaar en ook hybriden kunnen zich met beide oudersoorten voortplanten. Hierdoor wordt de unieke genenpool van de Antilliaanse leguaan vervuild en de soort zal bij voortdurende hybridisatie uiteindelijk verloren gaan. Op meerdere Caribische eilanden is dit de afgelopen decennia al gebeurd. Tot op heden zijn tien hybriden op St. Eustatius ontdekt en uit de populatie verwijderd, hier wordt continu

op gemonitord met behulp van vrijwilligers en studenten.

De inheemse groene leguaan van Saba is bijzonder doordat de populatie melanistisch is. Deze populatie dreigt deze eigenschap kwijt te raken, wanneer er wordt gepaard met geïntroduceerde groene leguanen, veelal afkomstig van St. Maarten. Er is een locatie bekend waar enkele jaren terug groene leguanen zijn geïntroduceerd, en nu al lopen er leguanen rond die zichtbaar een kruising zijn tussen een inheemse en geïntroduceerde leguaan.

De melanistische groene leguaan man (Iguana iguana) van Saba, met op de voor- en achtergrond corallita. (Foto: Tim van Wagenveld)

Mexicaanse klimplant

De Mexicaanse klimplant (*Antigonon leptopus*; lokaal: *Corallita*), is begin 20e eeuw geïntroduceerd als sierplant. Inmiddels is *Corallita* op beide eilanden een ernstige bedreiging voor de lokale flora en fauna. De plant vormt zeer dichte matten, die inheemse planten overwoekeren, die anders als voedsel en beschutting dienen voor leguanen en andere dieren. *Corallita* zelf wordt niet gegeten en bedekt nu grote delen van St. Eustatius en in mindere mate Saba. De plant bedekt ook de bodem volledig. Daarmee is *Corallita* ook een bedreiging voor leguanennesten, die de dieren in losse open bodem uitgraven. In korte tijd raken nestgebieden volledig bedekt, waardoor de onderliggende eieren zich niet op de juiste temperatuur kunnen ontwikkelen.

RAVON werkt samen met diverse lokale en (inter)nationale organisaties aan onderzoek en bescherming van de Antilliaanse leguaan en de groene leguanen van Saba.

Zie voor meer informatie www.sosiguana.org.

Enorme stukken land worden overwoekerd door de Mexicaanse klimplant (Antigonon leptopus), hier te zien op St. Eustatius. Op Saba verspreidt de soort zich ook steeds meer. (Foto: Tim van Wagenveld)